

**Статистика популярності облікових записів у СМ серед найбільших
(за кількістю одиниць зберігання) бібліотек США станом на березень 2015 року**

Публічні бібліотеки				
	Facebook, "лайків"/відвідувачів	Twitter, передплатників	Google+, передплатників/ переглядів	YouTube, передплатників/ переглядів
Бібліотека Конгресу США	216 004/75 337	663 000	577/21 443	29 479/7 949 659
Нью-Йоркська публічна бібліотека	20 3279/88 696	363 000	857 798/15 691 819	5 117/1 630 102
Бостонська публічна бібліотека	22 411/46 858	14 900	1/17 3941	141/87 302
Публічна бібліотека Цинциннаті та округу Гамільтон	25 704/4 666	13 700	402/224 150	266/96 088
Детройтська публічна бібліотека	7 090/3 536	10 900	300/61 158	34/10 949
Академічні бібліотеки				
Бібліотека Гарвардського університету	—	—	619/49 477	—
Бібліотека Іллінойського університету в Урбана-Шампейн	1 898/720	—	—	—
Бібліотека Єльського університету	8 385/403	—	—	—
Бібліотеки Каліфорнійського університету (Берклі)	—	—	—/8 0643	—
Бібліотеки Колумбійського університету	2 690/1 175	—	—	—

Рассмотрена типология социальных медиа, история внедрения и современное состояние в библиотеках США. Изучены типы взаимодействия библиотек в социальных медиа. Приведены результаты исследования присутствия крупнейших библиотек США в социальных медиа. Проанализировано их использование на примере Нью-Йоркской публичной библиотеки и Библиотеки Конгресса США.

The article examines the typology of social media, history and current state of implementation of social media in libraries of the United States. Types of interaction of social media in libraries are analyzed. The results of the research of presence of largest US libraries in social media are shown. The article studies implementation of social media in the New York Public Library and the Library of Congress.

Надійшла до редакції 15 квітня 2015 року

УДК 021.4:069](477)

Віктор Соколов,
кандидат історичних наук,
головний бібліотекар НІББУ

Створення, організація та функціонування бібліотек-музей: проблеми і досягнення*

У деяких бібліотекознавців терміни "бібліотечно-музейний центр", "бібліотечно-музейна установа" використовуються як синоніми до поняття "бібліотека-музей" [6—9]. А. Молодцова вважає, що бібліотека-музей — це комплексна установа культури, де книга працює поруч з експонатом, але виконує провідну соціальну та інформаційну

роль [30, с. 16]. Основною функціональною відмінністю бібліотеки-музею, так само як будь-якого музею при книгозбірнях або музейної бібліотеки, є обмеження доступності документів (відкриті тільки для наукової роботи) та широке публічне експонування. Таким чином, на думку більшості дослідників, бібліотека-музей — це багатофункціональний

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової плати. — 2015. — № 5. — С. 21—26.

© Соколов В., 2015

культурно-просвітницький та науковий некомерційний заклад, який формує та зберігає бібліотечні і музейні фонди (документи), проводить інформаційну, просвітницьку і науково-дослідну роботу для організації локального культурного мікросередовища. Бібліотека-музей існує та підтримується державою, власником або на громадських засадах для зберігання, вивчення та публічного представлення музейних документів і бібліотечних колекцій. Бібліотека-музей як професійне об'єднання зусиль фахівців (здебільшого бібліотечних та музейних), меценатів, любителів та ентузіастів музейної справи, створюється в напрямі розвитку і вдосконалення музейної діяльності бібліотеки та наближення фондів унікальних документів до користувачів. Як зазначає дослідниця С. Матліна, профіль більшості бібліотек-музей залежить від характеру і змісту експозиції, яка зумовлює й основні різновиди музеїв. С. Матліна вирізняє три головні види бібліотек-музей: історико-етнографічні та історико-краєзнавчі; меморіальні (в тому числі, літературні) та бібліотеки-музеї народного мистецтва [28]. Сюди доречно додати такий різновид, як бібліотеки-музеї історії бібліотеки або бібліотечної справи. Проте класифікація може бути за різними ознаками, наприклад за типом зберігання документів (колекційні, ансамблеві та ін.), за статусом (центральні, районні, філіали бібліотеки-музею та ін.) тощо. Профіль бібліотеки-музею може бути історичним, етнографічним, літературним, меморіальним, природничим, сільськогосподарським, тематичним і т. п. Визначення моделі бібліотеки-музею в сільській місцевості часто залежить від напряму саме краєзнавчої роботи книгозбірні. На практиці кількісну перевагу мають історико-краєзнавчі та літературно-меморіальні музеї при бібліотеках. Успіх роботи бібліотеки-музею полягає в тому, що експонати "працюють" поряд із книгою, увиразнюючи її інформаційну складову, що значно посилює вплив на користувачів.

Наведемо коротку характеристику основних видів бібліотек-музей. Так, меморіальна висвітлює біографію відомих та видатних осіб та родин крізь призму різних історико-культурних явищ або важливих подій чи місць, пов'язаних із розвитком господарства, культури краю, а також фактів, що стосуються бібліотеки або формування її бібліотечного та музейного фондів. До цього різновиду належать також літературні бібліотеки-музеї, профіль експозиції та фондів яких розкриває життєвий та творчий шлях місцевих письменників, відомих літераторів — вихідців краю, літературне життя району чи області, історію певних творів тощо. Так, наприклад, гордістю бібліотеки Білопільської ЦБС (Сумська область) є музей українського письменника, поета, драматурга, представника символізму Олександра Олеся, який народився у м. Білопілья в Лебединському повіті Слобожанщини Сумської області в чумацько-селянській сім'ї. У бібліотеці встановлено бюст митця, оформлено музейну кімнату, в якій зібрано його прижиттєві видання, особисті речі, матеріали про життєвий і творчий шлях. У 2003 р. музейна кімната одержала офіційний статус музею. В деяких випадках при бібліотеках створюються змішані різновиди музеїв, як наприклад, при Маріупольській бібліотеці ім. В. Г. Короленка, де було відкрито літературно-краєзнавчий музей, в якому зібрано близько 600 експонатів, серед яких — книги, рукописи, фотографії, подаровані краєзнавцями і письменниками [23, с. 11—12]. Меморіальні бібліотеки-музеї основний акцент роблять на відтворенні культурної пам'яті як виконанні головної соціальної ролі експозиції на основі меморіальних ресурсів, серед яких поряд із книжковими раритетами набувають значення речові документи [14, с. 40—44].

Близько до зазначеного різновиду є історико-краєзнавчі та історико-етнографічні бібліотеки-музеї, які на прикладах письмових документів та речей культури і побуту також розкривають певні історичні факти, події та періоди розвитку матеріальної та духовної культури регіону. Краєзнавчий фонд (книги, періодика, електронні видання, кіно-, фото-, аудіодокументи, брошури, буклети), як правило, виокремлюють із основного фонду. Популяризації та поширенню краєзнавчих знань сприяють підготовлені літературні нариси, бібліографічні покажчики (персональні та тематичні), календарі, буклети про музейні експозиції відповідної тематики. Деякі бібліотеки-музеї мають культурно-мистецький напрям експозиції та фондів (приміром, народного мистецтва), що розкривають різні жанри художнього мистецтва, переважно — народного, творів художників певного краю.

На думку бібліотекознавця Ю. Демченко, відповідно до характеру музейної роботи книгозбірні, особливостей функціонування її музейного відділу бібліотеки поділяються на бібліотеки-музеї, музеї-бібліотеки, бібліотеки з бібліотечним музеєм, міні-музеї у бібліотеці тощо [19, с. 82—89]. Науковець зазначає, що музей-бібліотека — це бібліотека, що поглиблено займається гуманітарними дослідженнями, втілює в цьому напрямі свої здобутки у вигляді тексту (зокрема, публікацій) та певних предметів (в тому числі — музейних), намагається найкращим чином відповідати на широкі інформаційні та культурні запити користувачів, а також на вузькоспеціальні запити за профілем своєї наукової діяльності [19, с. 90]. Міні-музей в бібліотеці — це невелика за обсягом музейна колекція (або постійна виставкова музейна експозиція, куточок, кімната), яка, як правило, офіційно та документально не оформлена належним чином. Часто міні-музеєм називають невелику за кількістю експонатів та займаною площею музейну експозицію в книгозбірні, що сприяє пропаганді книг та читання, організації дозвілля читачів [19, с. 87—88].

Усі бібліотеки-музеї виконують певні спеціалізовані меморіальні функції щодо конкретних феноменів минулого, однією з поширених форм реалізації яких є створення в бібліотеках музейних експозицій, що розподіляються на три групи: перша — музейні експозиції, що існують відокремлено в бібліотеці-музеї як вторинний елемент системи; друга — музейні експозиції, що є частиною меморіального комплексу, який складається з кількох відокремлених елементів, пов'язаних єдиною тематикою (наприклад, ті, що належали одній епосі чи історичній особі та ін.); третя — музейні експозиції, що є сукупністю частини фонду книгозбірні та інших елементів, об'єднаних не тільки загальною тематикою, а й довідково-бібліографічним апаратом. Часто ініціатива перетворення публічної книгозбірні на бібліотеку-музей належить саме її працівникам [34, с. 24]. По суті, будь-яка бібліотека, не кажучи вже про бібліотеку-музей, виконує меморіальну функцію, збираючи, зберігаючи і поширюючи культурну пам'ять [27].

Фахівці бібліотеки-музею ведуть активну роботу зі збереження культурної спадщини, народних традицій, ремесла, промислів, фольклору певної місцевості або регіону. Фактично вони надають комплекс послуг з організації дозвілля, проводять масові заходи, заняття в гуртках, аматорських об'єднаннях тощо [38].

Основними документами, що регламентують діяльність бібліотеки-музею, є: "Положення про бібліотеку-музей", уніфікований "Паспорт бібліотеки-музею", "Тематико-експозиційний план" (відповідно до профілю діяльності), "Книга обліку експонатів", "Книга актів прийому-передачі експонатів", "Інвентарна книга", "План роботи бібліотеки-музею", де зафіксовано аспекти організаційної (повідом-

лення органів влади, виявлення партнерів, листування, забезпечення придбання або виготовлення стендів, оформлення куточків експозицій, стелажів тощо), фондової (виявлення, збір, облік, систематизація, підготовка до представлення документів та музейних предметів), експозиційної, екскурсійної діяльності, "Книга реєстрації актів прийому-передачі експонатів [48].

Фонд бібліотеки-музею формується відповідно до виду книгозбірні, інформаційних потреб населення, історичних, економічних, культурних та інших особливостей регіону як упорядковане зібрання документів та музейних предметів шляхом їх придбання, безоплатної передачі від установ, організацій, громадян та іншими способами, що не суперечать чинному законодавству. Особливо цінні, рідкісні документи та колекції слід включати до Державного реєстру національного культурного надбання України. У разі, якщо бібліотека не забезпечує необхідні умови для їх зберігання та використання, вони можуть бути передані іншим книгозбірням відповідно до законодавства.

Організація та створення бібліотек-музейів полегшується завдяки існуванню та розвитку в бібліотечній практиці таких сфер діяльності: науково-дослідна робота з рідкісними і цінними виданнями; використання методів музейної роботи у створенні меморіальних книжкових виставок, музейних експозицій та меморіальних куточків у бібліотеці; вивчення історії бібліотеки та формування її колекцій як об'єкта дослідницької та музейної діяльності; проведення історико-краєзнавчої роботи та комплектування фонду краєзнавчої літератури; організація виїзних експозицій разом із музейними установами; проведення екскурсій та різних форм культурно-масової роботи [31, с. 57—58]. Так, наприклад, завідувач бібліотеки с. Жовтень Сахновщинської ЦБС Харківської області Т. Побідинська поставила за мету в 2005 р. створити бібліотеку-музей: зібрати, оформити, зберегти і надати користувачам джерела та інформацію про рідний край, людей села. При оформленні та розстановці історичних експонатів та літератури бібліотекар сформувала такі основні напрями: історичний, народознавчий, географічний, екологічний, літературне краєзнавство, видатні люди рідного краю. Нині ця бібліотека-музей займає дві просторі кімнати зі стендами та виставками. Поряд із музейними експонатами, зібраними Т. Побідинською та активом бібліотеки, оформлено також книжкові виставки. У книгозбірні систематично поповнюється архів спогадів старожилів. Завідувач бібліотеки-музею проводить екскурсій-бесіди за історико-краєзнавчими, літературними та етнографічними матеріалами експозицій [32].

У рішенні від 19.03.2014 р. міської ради м. Красний Лиман Донецької області "Про роботу інноваційних моделей бібліотек для громади централізованої бібліотечної системи відділу культури і туризму Краснолиманської міської ради" зазначено, що, незважаючи на скрутні фінансові умови, недостатність нової літератури в книгозбірнях, бібліотечні працівники продовжують пошук цікавих форм роботи, зокрема створено 11 інноваційних типів бібліотек: бібліотеку-музей, бібліотеку-світлицю, бібліотеку-дім природи та ін. Всього в Краснолиманському районі діє 23 книгозбірні (центральна міська бібліотека для дорослих, центральна дитяча бібліотека, дев'ять селищних та 12 сільських бібліотек) [33].

Функції, зміст роботи бібліотеки-музею визначаються як родом діяльності, так і призначенням цієї установи [29, с. 88]. Її організація сприяє залученню широких верств населення, зокрема молоді, до здобутків культури і наукової думки, напрацьованих людством протягом історичного розвитку тощо [42].

Отже, бібліотека-музей створюється з метою: підвищення рівня краєзнавчої, інформаційної та просвітницької

роботи книгозбірень; виявлення, збереження, вивчення та популяризації на відповідній території історичних пам'яток, що становлять культурну та національну цінність; набуття нового статусу бібліотек у суспільстві; оптимізації мережі централізованих бібліотечних систем та їх сільських бібліотек-філій, а також самостійних сільських книгозбірень. Бібліотеку-музей створюють на основі унікальних краєзнавчих документів та пам'яток місцевого значення, з урахуванням особливостей історичного, соціально-економічного, культурно-освітнього розвитку відповідного регіону, діяльності на його теренах видатних особистостей за умов достатньої кількості музейних предметів та приміщення для експозицій. Рішення про відкриття бібліотеки-музею (перереєстрація установи через зміну назви) ухвалює державний орган, якому підпорядкована установа, на підставі поданих документів про створення у книгозбірні музейного зібрання, відповідної експозиції, заяви завідувача закладом за погодженням із керівниками центральної районної бібліотеки та районного краєзнавчого музею. Бібліотека-музей діє на основі статуту (положення), затвердженого її засновником. У статуті (положенні) зазначають повну назву, юридичну адресу, статус, форму власності, джерела фінансування, основні завдання і напрями діяльності, права та обов'язки, порядок реорганізації та ліквідації, умови використання і збереження фондів, структуру управління установою та відповідальності сторін. За адміністративно-територіальним принципом бібліотека-музей може входити до складу ЦБС на правах філії та мати статус юридичної особи. Основними джерелами її фінансування є кошти місцевого бюджету, за рахунок яких здійснюється фінансування реалізації програм розвитку книгозбірень, музейів, будівництво та реконструкція бібліотечних будівель, споруд, приміщень, обслуговування жителів, у тому числі осіб із фізичними вадами. Додаткове фінансування бібліотеки-музею може здійснюватися коштом фізичних та юридичних осіб, одержаних від господарської діяльності, надання платних послуг, пожертв та інших джерел, не заборонених законодавством.

Подолати певні труднощі, з якими нині стикаються бібліотеки-музеї (невизначений статус, недостатнє фінансування, брак розгалуженого методичного забезпечення музейної діяльності книгозбірень та певних знань з музеєзнавства у бібліотекарів та ін.), має комплекс організаційних заходів, який передбачав би: проведення теоретичного осмислення процесу музеєфікації та узагальнення досвіду роботи бібліотек, що здійснюють музейну діяльність; внесення змін до бібліотечного та музейного законодавства та створення нормативно-правової бази для діяльності бібліотек-музейів; розробку типового "Положення про бібліотеки-музеї"; створення на державному рівні об'єднання книгозбірень, які здійснюють музейну діяльність, а також методичного та координаційного Центру з питань музейної діяльності бібліотек; організацію системи грантів для бібліотек-музейів; відкриття Музею історії бібліотечної справи України; введення в навчальні курси профільних навчальних закладів дисциплін, присвячених музейній діяльності бібліотек.

Список використаної літератури:

1. *Бібліотека року* (за результатами обласного огляду-конкурсу сільських бібліотек): з досвіду роботи / Упр. культури, національностей та релігій Хмельницької облдержадмін.; Хмельницький, 2013. — 24 с.
2. *Библотекальная энциклопедия* / Рос. гос. б-ка; сост.: Е. И. Ратникова, Л. Н. Уланова. — Москва: Пашков дом, 2007. — 1300 с.
3. *Бібліотека* — регіональний центр інформації: (з досвіду роботи бібліотек-музейів) / Упр. культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадмін.; Хмельницький, 2008. — 16 с.

4. *Бібліотека-музей* : методичні рекомендації / Упр. культури, туризму і курортів Деражнян. райдержадмін.; Деражнян. ЦРБ; Уклад. Ю. А. Стецюк; В. К. Куцюк; Т. В. Матвієнко. — Деражня, 2009. — 16 с.
5. *Борисова Е. И.* Нормативно-правовое регулирование мемориальной деятельности публичных библиотек: за и против / Е. И. Борисова // Библиотечное дело. 2010. — № 21 (135). — С. 20—24.
6. *Викулова В. П.* Дом на Никитском: история, которая живет / В. П. Викулова // Библиотека. — 2008. — № 9. — С. 34—41.
7. *Викулова В. П.* Исследование мемориальной функции публичной библиотеки / В. П. Викулова // Библиотековедение. — 2008. — № 8. — С. 32—36.
8. *Викулова В. П.* Мемориальная деятельность публичной библиотеки: организационно-управленческая концепция: дис. ... канд. пед. наук / Вера Павловна Викулова; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. — Москва, 2008. — 272 с.; див. також: Викулова В. П. Мемориальная деятельность библиотеки: организационно-управленческая концепция: монография / Департамент культуры г. Москвы, Центр, гор. б-ка — мемор. центр "Дом Гоголя"; науч. ред. проф. В. К. Ключев; авт. вступ. ст. М. Д. Афанасьев. — Москва: "Издательство ФАИР", 2009. — 320 с.
9. *Викулова В. П.* Музеи в библиотеках, библиотеки в музеях / В. П. Викулова // Информ. бюл. РБА. — Санкт-Петербург, 2004. — № 9. — С. 27—29.
10. *Виноградова Е. Б.* Мемориальные библиотеки: классификационный и типологический анализ: дис. ... канд. пед. наук / Елена Борисовна Виноградова; Рос. гос. б-ка. — Москва, 2008. — 269 с.
11. *Володин Б. Ф.* Всемирная история библиотек / Б. Ф. Володин. — Санкт-Петербург: Профессия, 2004. — 432 с.
12. *Володин Б. Ф.* Когда в спорах рождается истина: заседание "круглого стола" по истории библиотек / Б. Ф. Володин // Библиотека. — 1998. — № 3. — С. 91—93.
13. *Волян Н. П.* Бібліотечне краєзнавство: з досвіду діяльності бібліотек-музейв Деражнянського району Хмельницької обл. та організації музейних експозицій на Рівненщині / Н. П. Волян // Волян Н. П. Презентація на тему "Бібліотечне краєзнавство". — Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/rizne/bibliotechnekraeznavstvo.html>. — Назва з екрана.
14. *Горбунов Ю.* Музей в об'єктах читальні / Ю. Горбунов // Библиотека. — 2000. — № 12. — С. 40—44.
15. *Государственный музей В. В. Маяковского* // Материал из Википедии — свободной энциклопедии. — Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>. — Загл. с екрана.
16. *Десять самых интересных музеев театра и оперы* // Новости FaceNews 13 окт. 2012 г. — Режим доступа: <http://www.faceNews.ua/articles/2012/88681/>. — Загл. с екрана.
17. *Демченко Ю. А.* Интеграционные процессы в современной культуре: на примере библиотек и музеев / Ю. А. Демченко // Вестник Челябин. гос. ун-та. — 2009. — № 18. — С. 13—19.
18. *Демченко Ю. А.* Культурологический подход к построению модели библиотеки-музея / Ю. А. Демченко // Библиотековедение. — 2009. — № 2. — С. 26—29.
19. *Демченко Ю. А.* Историко-теоретические и организационные аспекты функционирования библиотек, осуществляющих музейную деятельность: дис. ... канд. пед. наук / Юлия Анатольевна Демченко; ЧГАКИ. — Челябинск, 2010. — 355 с.
20. *Демченко Ю. А.* Понятия "музеефикация библиотек" и "мемориальные библиотеки": терминологический анализ / Ю. А. Демченко // Вестник БАЕ. — 2010. — № 2. — С. 53—57.
21. *Димарчук З.* Бібліотека-музей у селі: знайомство зблизка (З практики роботи книгозбірні с. Середи Ємільчинського району Житомирської області) / З. Димарчук // Бібліотечна планета. — 2009. — № 2. — С. 35—37. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/bp_2009_2_12.pdf. — Назва з екрана.
22. *Електронна бібліотека "Культура України"*. — Режим доступу: <http://elib.nplu.org>. — Назва з екрана.
23. *Краєзнавча діяльність публічних бібліотек Східної України: з досвіду роботи* / Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка"; [уклад.: Г. Д. Ковальчук, Н. І. Полянська]. — Харків, 2009. — 22 с.
24. *Кузнецова Т. В.* Музейная деятельность библиотек: культурная инициатива или социальная закономерность на примере общедоступных библиотек Санкт-Петербурга / Т. В. Кузнецова // Библиотечные технологии: приложение к журн. "Библиотечное дело". — 2010. — № 4. — С. 73—83.
25. *Кузнецова Т. Я.* Мемориальная функция современной библиотеки и пути ее реализации / Т. Я. Кузнецова // Роль библиотек в сохранении и актуализации исторического наследия: материалы международной конференции. — Тула, 2012. — С. 5—17.
26. *Кулешов С.* Архів, бібліотека, музей: спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? / Сергій Кулешов // Студії з архівної справи та документознавства. — Київ, 2009. — Т. 17. — С. 29—32. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sasd_2009_17_5.pdf. — Назва з екрана.
27. *Матлина С. Г.* Мемориальная библиотека: парадокс или закономерность? (Постановка проблемы) / С. Г. Матлина // Библиотека в контексте истории: материалы 4-й Междунар. науч. конф. — Москва: Пашков Дом, 2001. — С. 79—87.
28. *Матлина С.* Нужны ли библиотекам музейные подразделения?: О библиотеках-музеях и мемориальных библиотеках / С. Г. Матлина // Библиотечное дело. — 2007. — № 18. — С. 2—6.
29. *Молодцова А. В.* Библиотеки-музеи: история рождения, методика создания, организация работы / А. В. Молодцова // Павленковская библиотека: Сельская библиотека-музей: организация, культурно-просветительские функции, опыт: материалы семинара в с. Мугай Алапаевского района Свердловской области 22—24 авг. 2000 г. / МК администрации Свердловской области, Содружество Павленков. б-к, Коптеловский музей истории земледелия и быта крестьян, ИОО (Фонд Сороса). — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2000. — С. 25—29.
30. *Молодцова А. В.* Наши музеи хранят так много дорогого / А. В. Молодцова // Библиополе. — 2007. — № 3. — С. 16—20.
31. *Петрова Т. А.* Модель "музей-библиотека": вопросы взаимодействия / Т. А. Петрова // Университетская библиотека: проблемы и решения: материалы пятой Всерос. науч.-практ. конф. — Екатеринбург, 2003. — С. 55—58.
32. *Побідинська Т. О.* Від традицій до новацій: з досвіду роботи ЦБС області [2008] / Т. О. Побідинська // Матеріали сайту Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки. — Режим доступу: http://region.library.kharkov.ua/lib_druk.php?id=352. — Назва з екрана.
33. *Про роботу інноваційних моделей бібліотек для громади централізованої бібліотечної системи відділу культури і туризму Красноліманської міської ради* // Красний Ліман: Офіційний сайт Красноліманського городского совета. — Режим доступу: <http://krliman.gov.ua/documents/19-03-2014/20140401-12>. — Назва з екрана.
34. *Розколупа Н.* Окремі питання організації роботи бібліотеки-клубу і бібліотеки-музею / Н. І. Розколупа // Бібл. планета. — 2009. — № 3. — С. 23—25.
35. *Российская музейная энциклопедия*: в 2 тт. — Т. 1: А—М. — Москва: Прогресс, 2001. — 416 с.
36. *Сайт Музея-библиотеки Н. Ф. Федорова*. — Режим доступа: <http://www.nffedorov.ru/wiki/>. — Загл. с екрана.
37. *Синиця Н. М.* Публічні бібліотеки в інформаційній інфраструктурі області / Н. М. Синиця // Сайт Наукової бібліотеки Хмельницького національного університету. — Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/2010/syn_pub.htm. — Назва з екрана.
38. *Синиця Н. М.* Регіональні бібліотечні ресурси // Бібліотечні ресурси і книга у контексті часу: зб. наук. статей II Міжнар. наук.-практ. конф., 17—18 квіт. 2008 р., м. Київ. — Київ: ДЗ "Нац. парлам. б-ка України", 2008. — С. 123—126.
39. *Столяров Ю. Н.* Библиотека как система / Ю. Н. Столяров // Столяров Ю. Н. Библиотековедение: Избранное. 1960—2000 годы. — Москва: Изд-во РГБ "Пашков дом", 2001. — С. 52—77.
40. *Федоров Н. Ф.* Из философского наследия: Музей и культура / Н. Ф. Федоров // Музейное дело. — Вып. 23. — Москва, 1995. — С. 16—124.
41. *Федоров Н. Ф.* Долг авторский и право музея-библиотеки / Н. Ф. Федоров // Федоров Н. Ф. Собр. соч. в 4-х тт. — Т. 3. — Москва: Традиция, 1997. — С. 233—240.
42. *Черкаський М.* "Щоб молодь читала — потрібні бібліотеки-музеї" / М. Черкаський // Твій погляд. — 2009. — 26 черв.
43. *Черкаський М. В.* Діяльність бібліотек-музейв — необхідність та вимога часу / М. В. Черкаський // Методичні рекомендації щодо створення на базі публічних бібліотек поліфункціо-

- нальних установ бібліотек-музей / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін.; Уклад.: Г. Й. Фурманчук, К. А. Чабан. — Хмельницький, 2009. — С. 3—6.
44. Чьот М. Л. Позиционирование для сотрудничества: архивы, библиотеки, музеи / М. Л. Чьот // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: Библиотека и доступность информации в современном мире: электронные ресурсы науке, культуре и образованию : сб. тр. конф. "Крым 2003". — Москва : ГПНТБ России, 2003. — Т. 1. — С. 336—340.
 45. Шемаев С. О. Бібліотека, архів, музей: шляхи співробітництва / С. О. Шемаєв // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. — 2013. — Вип. 35. — С. 548—555.
 46. Шемаев С. А. Интеграция библиотек, музеев, архивов в современное информационное пространство / С. А. Шемаев // Activity of welfare institutes in a modern sociocultural situation: theory and practice problem stion: theory and practice problems: materials of the II international scientific conference on April 22—23, 2014. — Prague : Vědecko vydavatelské centrum "Sociosféra-CZ", 2014. — Р. 33—36. — Режим доступа: http://sociosfera.com/files/conference/2014/k-04_22_14.pdf. — Загл. с экрана.
 47. Шемаєв С. О. Співробітництво бібліотек, архівів, музеїв у сучасних умовах / С. О. Шемаєв // Вісник Харків. держ. акад. культури. — 2012. — Вип. 36. — С. 166—174. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/hak_2012_36_19.pdf. — Назва з екрана.
 48. Шемаєв С. О. Концептуальні засади створення музею історії ХДНБ ім. В. Г. Короленка / С. О. Шемаєв // Короленківські чи-

тання 2012: Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі : матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 11 жовт. 2012 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка; [уклад. Н. І. Капустіна]. — Харків, 2013. — С. 252—258.

Анализируются опыт, достижения, проблемы и перспективы создания и деятельности библиотек-музеев, в частности в Украине, а также усиление взаимосвязей в работе библиотек и музеев; раскрываются существенные признаки библиотек-музеев и особенности их функционирования, а также значение музейной деятельности библиотек в исследовании, сохранении и популяризации национального культурного наследия; изучена деятельность библиотек-музеев как инновационных мемориальных и культурно-просветительских центров.

We analyze the experience, achievements, problems and prospects for the creation and operation of libraries-museums, particularly in Ukraine, as well as strengthening relationships in libraries and museums; reveals the essential features of the libraries-museums of the features of their operation, as well as the value of the museum library activities in the study, preservation and promotion of the national cultural heritage; studied the activity of libraries-museums as innovative memorials and cultural-educational centers.

Надійшла до редакції 26 січня 2015 року

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

УДК 004.915:378.147

Борис Матвеев,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри
інформаційних технологій ХДАК

Анна Шелестова,
кандидат наук
із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри
інформаційних технологій ХДАК

Настільна видавнича система InDesign: використання у навчанні студентів

Розглядаються параметри сучасної популярної настільної видавничої системи (НВС) Adobe InDesign. Проводиться порівняльний аналіз її можливостей; визначається придатність для навчання студентів, які опановують основи верстання документів.

Ключові слова: настільна видавнича система, НВС, QuarkXPress, PageMaker, InDesign, Scribus, Corel Ventura.

Сьогодні під час підготовки публікацій (як друкованих, так і електронних) широко використовують настільні видавничі системи (desktop publishing — DTP¹). Розвиток цифрових технологій позначився і на спеціальних програмах верстання, найпопулярнішими серед яких, починаючи з 1990-х рр., були Ventura Publisher, Adobe PageMaker, Adobe FrameMaker, CorelDraw, Microsoft Publisher та QuarkXPress, а нині — Adobe InDesign (наступник Adobe PageMaker); серед вільного програмного забезпечення виокремимо систему Scribus. Альтернативу візуальним програмам становлять системи мов комп'ютерної верстки — LaTeX

або Lout [1]. Видавниче програмне забезпечення за типом інтерфейсу поділяють на дві групи:

1) із графічним інтерфейсом (Adobe FrameMaker, Adobe InDesign, Adobe PageMaker, Apple Pages, Microsoft Office Publisher, QuarkXPress, Scribus, Xara Page & Layout Designer);

2) із текстовим інтерфейсом (Corel Ventura, TeX, LaTeX, XeTeX) [2].

Донедавна найпопулярнішими НВС у нашій країні були QuarkXPress компанії Quark Ink і Adobe PageMaker компанії Adobe Systems. Кожна із них має і переваги, і певні недоліки. Загалом, у QuarkXPress більше можливостей, ніж у Adobe PageMaker, проте її складніше опанувати, що потребує високої кваліфікації верстальників. Водночас робота в Adobe PageMaker більш наочна, програма легка в засвоєнні та використанні.

¹ Термін "desktop publishing" запропонував П. Брейнерд, засновник Aldus Corporation. Ця компанія першою у 1985 році розробила та випустила НВС PageMaker [6].

© Матвеев Б., Шелестова А., 2015